

Аналіз різних підходів та методів дозволяє зрозуміти, що ретельне вивчення словосполучень сприяє покращенню навичок мовлення, письма та розуміння мовного тексту. Правильне вивчення словосполучень дозволяє уникати неправильного вживання слів та ускладнень у мовленні, що є важливим для виявлення учнівських досягнень та подальшого розвитку й удосконалення української лінгвометодики.

Перспективи дослідження вбачаємо у студіюванні проблем використання словосполучення під час продукування публічного мовлення учнів закладів загальної середньої освіти.

Список використаної літератури

1. Пентилюк М. І. методика навчання української мови в середніх освітніх закладах. Київ: Ленвіт, 2005. 399 с.
2. URL: <https://studfile.net/preview/5537864/page:8/> Принципи навчання української мови. (дата звернення: 23.03.2024).
3. URL: [gymnasium152.edu.kh.ua/Files /downloads /Характеристики віку та вікових криз та способи взаємодії з дітьми.pdf](https://gymnasium152.edu.kh.ua/Files/downloads/Характеристики_віку_та_вікових_криз_та_способи_взаємодії_з_дітьми.pdf) ((дата звернення: 01.03.2024).
4. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ: Академія, 2004. 410 с.

Демчук Андріана,

Науковий керівник – доктор педагогічних наук,
професор Елеонора Палихата,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНИХ УМІНЬ В УЧНІВ П'ЯТОГО КЛАСУ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ БУДОВИ СЛОВА

На початку ХХ століття в українському соціумі спостерігаються процеси глобалізації всіх сфер суспільного життя, постійний розвиток кожної галузі науки, зокрема методики навчання української мови. Вивчення орфографії має проблемний характер, що потребує постійного зацікавлення учнів, спонукання

їх до творчої праці, пошуку і знаходження розв'язання тих чи інших поставлених завдань.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та в експериментальній розробці методики формування орфографічної грамотності учнів п'ятого класу основної школи під час опрацювання будови слова.

Методика навчання української мови – це наука, що досліджує і визначає зміст, форми організації, технологію застосування методів, прийомів і засобів навчання цього предмета у різних закладах освіти. Методика навчання української мови забезпечує реалізацію педагогічних принципів і методів в умовах навчання державної та рідної мови з їхнім складним комплексом завдань. Методика навчання української мови – наука як теоретична, так і практична. З одного боку, вона має теоретичну частину (зміст, загальні підходи, закономірності, принципи, методи, прийоми, форми і засоби навчання), а з іншого – практичні рекомендації з навчання конкретних мовних явищ, рівнів мовної системи, формування мовних і мовленнєвих умінь і навичок [4, с. 28].

Для вивчення мовного матеріалу потрібно враховувати вимоги програми з української мови [1]. Програма – це державний документ, в якому визначено обсяг і зміст знань, умінь і навичок з української мови, що їх мають одержати учні за час навчання в середній школі [3, с. 19]. Робота над вивченням мовного матеріалу здійснюється з опорою на вікові особливості школярів: увага підлітків покращується, якщо вміло стимулюється вчителем. Але коли вони побачать своє прогресивне просування в навчанні, то будуть підвищувати свій потенціал; процеси відчуття та сприймання працюватимуть у підлітка узгоджено, розвиватимуться в єдності; п'ятикласники будуть спроможні аналізувати засвоєний матеріал. Синтезувати його, спостерігати за ним, виводити правила, наводити приклади, розрізняти значення слів, розуміти навчальні наміри та вчинки.

У процесі формування орфографічних умінь п'ятикласників вчителі постійно звертають увагу на розвиток і вдосконалення таких психологічних особливостей, як: удосконалення зорових та слухових диференціацій, подолання дитячого синкретизму сприймання; рефлексія (самоаналіз) власних розумових операцій, сприяння формальному мисленню під час опрацювання орфографічного матеріалу, що здійснюється з опорою на вікові особливості школярів [5, с. 204].

Під час вивчення орфографії учнями п'ятого класу учитель використовує традиційні та інтерактивні, теоретичні та практичні методи навчання. Метод – це системна дія вчителя для процесу організації пізнавальної і практичної роботи учнів з метою засвоєння знань з української мови, вироблення відповідних умінь і навичок. Кожний метод складається з окремих прийомів, які є складовими методу [2, с. 36]. До теоретичних методів навчання належать: розповідь, пояснення, евристична бесіда, лекція, робота з підручником. До теоретично-практичних методів належать: ілюстрація, демонстрація, самостійне спостереження, вправління, також робота з підручником, виконання окремих завдань тощо. До практичних методів навчання належать: вправи, практичні роботи, творчі роботи. Найбільш доречними традиційними методами під час вивчення орфографії на основі будови слова є: евристична бесіда, спостереження учнів над мовою, робота з підручником і навчальними посібниками, метод вправ [2, с. 36].

Основним як методом, так і засобом навчання української мови є підручник, який функціонує в цілісній методичній системі навчання і співвідноситься з основними її компонентами – метою, змістом, принципами, методами, іншими засобами навчання. Роботу з підручником стимулюють методичні посібники, які допомагають організувати навчальний процес. До них належать дидактичні матеріали, робочі зошити, збірники диктантів і переказів.

Наочні засоби навчання є не тільки джерелом інформації, вони допомагають керувати пізнавальною діяльністю учнів, забезпечують нові

способи подання інформації, дозволяють чергувати різноманітні види робіт (колективні, індивідуальні, усні, письмові) [4, с. 68–69].

Отже, ефективність роботи з орфографії значною мірою залежить від методично правильного добору методів, прийомів і, засобів навчання, а також від урахування вікових, психологічних особливостей п'ятикласників; систематичного обліку орфографічних помилок та роботи над їх запобіганням та усуненням.

Список використаної літератури

1. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Модельна навчальна програма з української мови для 5–6 класів закладів загальної середньої освіти. 2023.

2. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів. 2018. 202 с.

3. Методика викладання української мови в середній школі: навчальний посібник / за ред. І. С. Олійника. Київ. 1979. 440 с.

4. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленвіт. 2011. 366с.

5. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2012. 376 с.

Ангеліна Коваль,

Науковий керівник – доктор педагогічних наук,

професор Елеонора Палихата,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

ФОРМУВАННЯ ПУНКТУАЦІЙНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК